

Серед сортів пшениці твердої ярої суто для вирощування у зонах Степу і Лісостепу рекомендовано по два сорти – відповідно ‘Династія’ та ‘Харківська 39’ і ‘Чадо’ та ‘Тера’. Для обох цих зон – три (‘Дуромакс’, ‘Спадщина’ і ‘Харківська 27’); два – для зон Лісостепу та Полісся (‘Ізольда’ та ‘Жізель’). Сорт ‘Нащадок’ рекомендовано для вирощування у всіх зонах України.

Лише сорт пшениці твердої озимої ‘Андромеда’ є ранньостиглим, усі інші цієї групи – середньоранні. Серед сортів пшениці твердої ярої один середньоранній (‘Харківська 39’), всі інші – середньостиглі.

Напрямок використання усіх сортів пшениці твердої як озимого, так і ярого типу розвитку – зерновий, для виробництва харчової продукції.

У результаті аналізу сортів пшениці твердої Державного реєстру на 2017 рік можна стверджувати про слабкіший розвиток селекції даної культури у порівнянні з пшеницею м’якою. Важливим є те, що 93,1 % сортів створено в Україні. Все це в комплексі з високими харчовими якістьми пшениці твердої свідчить про необхідність подальшої селекційної роботи з нею.

УДК 57.017.7:631.53.01:633.34

Новицька Н. В., Степаненко Ю.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: novictska@rambler.ru

ВПЛИВ УМОВ ЗБЕРІГАННЯ НА ЯКІСТЬ НАСІННЯ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

У біологічному відношенні насіння, яке мало високу схожість після збирання, краще зберігається. Насіння з високими посівними якістьми більш стійке проти грибів, бактерій, мікроорганізмів. Мертве, несхоже, гниле насіння за несприятливих умов зберігання, в першу чергу, псується і є осередками поширення патогенної мікрофлори. Тому на довге зберігання рекомендовано закладати лише високоякісне насіння. Насіння, яке пройшло обов’язкову післязбиральну обробку і, насамперед, висушене зберігає високі посівні якості до сівби за належних умов зберігання.

Визначення впливу умов зберігання на посівні та товарні якості насіння пшениці ярої твердої та сої проводили в умовах навчально-наукової лабораторії «Якість насіння та садивного матеріалу» кафедри рослинництва НУБіП України. В дослідженнях використовували насіння гірчиці білої (*Sinapis alba* L.), сорт ‘Кароліна’; гірчиці сизої (*Brassica juncea* L. Czern.), сорт ‘Роксолана’; сої (*Glycine hispida* Moench.), сорти ‘Аннушка’ і ‘Єлена’; пшениці твердої ярої (*Triticum durum* Dest.), сорти ‘Ізольда’ і ‘Жізель’, вирощене на полях кафедри рослинництва у ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція». Насіння закладали на зберігання в 2013 році за різних температурних режимів зберігання: -5 °С, 0 °С, +5 °С, +12 °С та в приміщеннях з нерегульованою температурою.

Посівні та товарні якості насіння польових культур різних ботанічних родин, закладене нами в 2013 році на зберігання за різних температурних режимів в умовах випробувальної лабораторії Української державної

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

насінневої інспекції на період підрахунку результатів – навесні 2015 та 2016 років, мало різні показники якості. Так, вищі показники посівної якості мало насіння досліджуваних сортів за умов зберігання в холодних умовах при температурі 5 °С. Насіння, закладене на зберігання в приміщення з постійною температурою +5 °С, своїх посівних якостей також суттєво не втратило. За постійної температури +12 °С як в насінні сої, гірчиці, так і насінні пшениці твердої ярої було виявлено зігнилі, мертві насінини та більшу кількість аномальних проростків при підрахунку схожості та енергії проростання.

За умови зберігання насіння у приміщенні з нерегульованою температурою при визначенні їх посівних якостей суттєво збільшувалася кількість аномальних проростків, знижувалася енергія проростання та схожість, також з'являлися мертві та зігнилі насінини і спостерігався неприємний запах у приміщенні, що змусило встановити в приміщеннях примусове вентилявання. Разом з цим, насіння гірчиці, пшениці ярої і сої, яке зберігалось в приміщеннях з нерегульованою температурою, при сівбі його в польових умовах навесні 2015 та 2016 років формувало більшу кількість аномальних проростків і при цьому суттєво (на 2–4 %) знижувалася його польова схожість.

Товарна якість зерна польових культур упродовж років досліджень та за різних умов зберігання змінювалася. Зокрема, кращу товарну якість мало зерно досліджуваних сортів пшениці ярої твердої та сої за умов зберігання в приміщеннях за постійної пониженої температури та температури на рівні 0 °С. Вміст жиру та білка в зерні сої, яке зберігали за підвищення температури до +5 °С, +12 °С та в приміщенні з нерегульованою температурою поступово знижувалися за рахунок підвищення дихання зерна і втрати запасних речовин на даний фізіологічний процес. Зберігання зерна зернових та олійних культур у приміщенні з нерегульованою температурою викликає збільшення кількості зерна з аномальними проростків, зниження польової схожості при сівбі в польових умовах навесні. Кращою температурою для зберігання польових культур, за результатами наших досліджень, є понижена температура в межах -5°С.

УДК 631.1:634.11:631.526.32

Панасенко Г. В.

*Інститут помології ім. Л. П. Симиренка НААН, с. Мліїв, Городищенський р-н,
Черкаська обл., 19512, Україна, e-mail: hpanasenko@ukr.net*

РИНОК СОРТІВ ЯБЛУНІ В УКРАЇНІ

Яблуня є найбільш поширеною плодовою культурою в Україні. У сільськогосподарських підприємствах насадження яблуні займають площу 50,1 тис. гектарів, що становить 67 % загальної площі насаджень плодових і ягідних культур. Яблуня має дуже велику кількість культурних форм – у світі їх нараховують до 15 тисяч. Колекція яблуні в Інституті помології ім. Л. П. Симиренка НААН налічує 1246 зразків, які зберігаються і

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку